

Riigikogu kultuurikomisjoni istungi protokoll nr 171

Tallinn, Toompea ja videosild

Teisipäev, 13. oktoober 2026

Algus 14.00, lõpp 16.35

Juhataja: Liina Kersna (esimees)

Protokollija: Merje Noorlind (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vadim Belobrovtsev, Helle-Moonika Helme, Madis Kallas, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali

Komisjoni ametnikud: Carina Rikart (nõunik-sekretariaadijuhataja), Helena Pihlakas (nõunik)

Kutsutud: Haridus- ja Teadusministeeriumi varade asekanstler Alo Aasma (1.

päevakorrapunkti juures), Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrg- ja täiskasvanuhariduse poliitika asekanstler Renno Veinthal, kesk- ja kutsehariduse osakonna juhataja Ülle Matsin, riigikoolide osakonna juhataja Raino Liblik, riigikoolide osakonna vanemnõunik Alo Savi ja nõunik Ingrid Jaggo, täiskasvanuhariduse ja oskuste osakonna vanemnõunik Külli All, peaekspert Sigrid Ester Tani, õigusosakonna õigusnõunik Kadi Mölder;

HTM-i hariduskulude analüüsi koostaja, akadeemik Jaak Aaviksoo, Kutsekoja juhatuse liige, OsKuS arendusjuht Tiia Randma, Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingu juhatuse esimees Kuno Rooba ja juhatuse aseesimees Kristi Tarik, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor Mait Palts, Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni professor, haridusteaduste instituudi juhataja Margus Pedaste, Eesti Linnade ja Valdade Liidu haridus- ja noorsootöö valdkonna nõunik Robert Lippin, Eesti Masinatööstuse Liidu nõukogu liige Veljo Konnimois ja kutseandmise ekspert Alexandra Lumiste, Rakenduskõrgkoolide Rektorate Nõukogu esindajad, Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli finants- ja haldusdirektor Ave Perve ning Tartu Tervishoiu Kõrgkooli kutseõppe osakonna juhataja Tiina Uusma, Eesti Töandjate Keskliidu majanduse ja hariduse valdkonnajuht Raul Aron, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu nõunik Jüri Jõema, Eesti Ehitusettevõtjate Liidu haridusnõunik Indrek Peterson, Eesti Üliõpilaskondade Liidu juht Robin Liiber ja poliitika nõunik Lagle Kaubi (1. ja 2. päevakorrapunkti juures)

Päevakord:

1. Ülevaade kutsehariduse rahastamisest ja arengusuundadest
2. Vabariigi Valitsuse algatatud kutse- ja oskuseaduse eelnõu (973 SE) ettevalmistamine teiseks lugemiseks
3. Info ja muud küsimused

1. Ülevaade kutsehariduse rahastamisest ja arengusuundadest

Liina Kersna avas komisjoni istungi ja andis sõna Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) esindajale, et teha ülevaade kutsehariduse rahastamisest ja arengusuundadest.

Ülle Matsin andis ülevaate [kutsehariduse rahastamisest ja arengusuundadest](#).

Majanduse elavdamiseks peab kutseharidus kujunema põhikoolilõpetajatele gümnaasiumiga võrdselt väärtustatud õpiteeks, mis võimaldab nii tööturule sisenemist kui ka õpingute jätkamist. Reformi eesmärkide saavutamiseks tuleb suurendada nende õppijate osakaalu, kes valivad kutsehariduse. Sel aastal on ligi 25% õppijatest valinud kutsekesk- või kutsehariduse, eesmärgiks on seatud et kutsekeskhariduse valiku teeks 40 % õpilastest. Eesmärgi saavutamine eeldab põhikoolilõpetajatele kutsehariduse õpiteede senisest aktiivsemat tutvustamist.

Ü. Matsin selgitas, et kutsehariduse reformide rakendamisel on üheks keskseks küsimuseks nelja-aastaste kutsekeskhariduse õppekavade ja neile sobiva õppekorralduse rahastamine.

Lisas, et nelja-aastaste kutsekeskhariduse õppekavade rahastamisel tuleb realistlikult arvestada õpperühmade suurus, õpetajate ametikohtade vajadust ning võimaldada arvestada nende erialade erisustega, kus õpe peab toimuma väiksemates rühmades. Näitena tõi ta metsanduse eriala, kus osa õpest eeldab individuaalõpet.

Ü. Matsin tõi välja, et kuigi praeguses rahastamismudelil arvestatakse erialade erinevusi õppematerjalide maksumuse kaudu, siis sellest ei piisa, sest erialade kulukus ei tulene üksnes õppematerjalidest. Eelkõige tehnoloogiamahukate ning spetsiifiliste erialade, näiteks põllumajanduserialade õpetamine, võib olla märkimisväärselt kulukam. Seetõttu on arutelu all erialade õppekulu diferentseeritud arvestamine vastavalt õpetamise tegelikule kulukusele. See eeldab ka ministeeriumi poolt arutelude eestvedamist, kuidas jaotuks vastutus nende kutseõppeasutuste vahel, kes juba arendavad kallimate erialade õppetaristut võrgustiku ühise kasutamise huvides, kuidas nendesse koolidesse investeerida.

Rahastamismudeli arendamise kohta märkis Ü. Matsin, et tagada tuleb tugiteenuste, muude töötajate ja õpilaskodude vajadustele vastav rahastamine. Selgitas, et halduskulude arvestamisel tuleb lähtuda koolide tegelikest vajadustest, kuna koolide taristu ja selle ülalpidamiskulud on erinevad ega sõltu otseselt õppijate arvust. Samuti on põhikoolijärgsete õppijate lisandumisega kasvanud õpilaskodude töötajate vajadus, mida senine rahastus ei pruugi piisavalt katta.

Ü. Matsin tõi ka välja, et pikemas perspektiivis on oluline koolivõrgu jätkusuutlikkus, samal ajal kui õppijate arv osades piirkondades väheneb, mistõttu võib nii gümnaasiumides kui kutseõppeasutustes tekkida kriitiline piir õppijate ja õpetajate arvu osas. Selgitas ka, et pikemas vaates peab ministeerium vajalikuks, et rakenduslik keskharidus oleks kättesaadav igas maakonnas, arvestades samal ajal, et kõik erialad ei ole igas maakonnas kättesaadavad (nt väga spetsiifiline põllumajanduseriala). Ü. Matsin lisas, et hariduskeskuste loomine on üks sammudest, millega soovitakse tagada Eestit katva koolivõrgu säilimine.

Samas tõi hariduskeskuste moodustamise väljakutsena esile, et ühe asutuse koosseisus tegutsevate eri haridusliikide rahastamise alused ja ka õppekorralduse õiguslikud alused on erinevad. Ministeeriumi eesmärk on olnud ühtlustada eelkõige õpetajate tööjõukulude ja palgafondi arvestamise aluseid. Nt karjäärimudel rakendub nii üldhariduses kui ka kutsehariduses. Samas on õpetajate tööaja erineva reguleerimise jaoks vaja siiski veel õigusruumis teha muudatusi, et lahendada hariduskeskuste praktilise toimimise murekohad. Kokkuvõttes tõi Ü. Matsin esile küsimused, mis kutsehariduse rahastamisel vajavad kiiret lahendamist, õppegruppide suuruse adekvaatne arvestamine, erialade õppekulu diferentseerimine vastavalt õpetamise kulukusele ning õpilaskodude majandamine ja muude

töötajate vajaduste arvestamine.

Pikemas vaates on vaja jõuda kokkuleppele hariduskeskuste tõhusa majandamise põhimõtetes, sealhulgas ühtlustada eri haridusliikide rahastamise alused. Samuti tuleb koolivõrgu arendamisel säilitada investeerimisvõime nüüdisaegse õppekeskkonna tagamiseks, ning teha selleks koostööd koolide ja teiste partneritega.

Alo Savi täiendas, et seni on kutseõppeasutuste rahastamisel lähtutud kolme viimase aasta keskmisest õpilaste arvust, kuid edaspidi kavandatakse rahastamist eelmise aasta õpilaste arvu alusel. Koostöös soovitakse jõuda selleni, et riiklik koolitustellimus ja kutsehariduse rahastamine oleksid tagatud kolmeaastases perspektiivis, andes kutseõppeasutustele suurema kindluse.

Raino Liblik lisas, et õppimiskohustuse rakendamine toob kaasa lisakulud, sest õppijatele tuleb tagada hariduse võrdne kättesaadavus üle Eesti. Selleks on vaja piisavalt rahastada nii õpilaskodusid, transporti kui ka õppematerjale.

Jaak Aaviksoo andis ülevaate kutsehariduse rahastamise analüüsi järeldustest ([Eesti hariduskulud 2022. Hariduskulude analüüsi töörühma raport](#)) ning esmastest tulemustest (lisa 1).

Kutsehariduses õpib ligikaudu 25 000 tasemeõppurit ning vastuvõtuks on avatud 1481 õppekava. Kuigi Eesti hariduskulud tervikuna on kasvanud, on kutsehariduse osakaal hariduskuludes langenud 10 protsendilt 6% protsendile ning kulud õppija kohta on teiste haridusvaldkondadega võrreldes ebaproportsionaalselt väiksed. Selle tulemusena on kutseharidusasutused elanud kümnekond aastat stressiolukorras. Ligikaudu 3 miljardi euro suurusest hariduskulude kogumahust tuleb HTM eelarvest umbes 1,1 miljardit eurot ning ülejäänud osa rahastusest tuleb kohalikelt omavalitsustelt või jaotatakse teiste ministeeriumide kaudu. Näiteks üldhariduskoolide õpetajate palgatoetust jaotab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, lähtudes regionaalpoliitilistest prioriteetidest.

J. Aaviksoo hinnangul vajab kutseharidus senisest 30–50 miljonit eurot enam, sest rahastamisel tuleb arvestada väiksemate õpperühmade, praktilise õppe, kulumaterjalide ja kõrgema hinnaga erialaspetsialistidega. Rahapuudust ei lahenda üksnes rahastamisvalemi muutmine. Ministri sõnul lisatakse valdkonda 14 miljoni euro suurune lisapanus, mis planeeritakse HTM-i siseselt vahendite ümberkorraldamisest, aga 2027. aasta riigieelarve projektis seda raha ei ole. Haridusvaldkonna eelarve eraldab lisaraha kõrgharidusse ja õpetajate palkadeks. J. Aaviksoo rõhutas, et kutsehariduse alarahastamine on struktuurne ja poliitilist lahendust vajav probleem, millega tuleb tegelda. J. Aaviksoo arvamuse kohaselt võiks oma seisukoha anda ka Riigikogu käesoleva koosseisu kultuurikomisjon.

Kutseharidusreformi eesmärk ja ulatus vajavad selgemat määratlemist. Reformi keskmes on muuta kutsekeskharidus gümnaasiumiga võrdväärseks õpiteeks, mis võimaldab edasiõppimist kõrghariduses kui ka tööturule sisenemist. J. Aaviksoo sõnul on reformi kirjelduses liigselt rõhutatud kõrghariduses jätkamist. Reform puudutab tegelikult ka neid õppijaid, kes õpivad keskharidusjärgsetel või muudel õppekavadel. Kutsehariduse reform, õppimiskohustuse pikendamine ja nelja-aastaste õppekavade rakendamine suurendavad õppijate arvu selles sektoris. Raha selleks eraldatud ei ole. Kulutused õppija kohta on vähenenud ning vähenevad veelgi.

J. Aaviksoo rõhutas vajadust kujundada koostöös huvirühmadega terviklik kutsehariduspoliitika, mis seoks hariduse tööturu vajadustega, kuna HTM sellega üksi hakkama ei saa. Aastas väljastatakse ligikaudu sama palju (u 10 000) kutseharidustunnistusi

kui kõrgharidusdiplomeid, kuid kutsehariduse rahastus on kolm korda väiksem. Tegemist on struktuurse tasakaalustamatusega, mida ei saa lahendada üksnes rahastamisvalemite või tehniliste muudatustega. Lahendus eeldab poliitilisi otsuseid.

Liina Kersna sõnul on kultuurikomisjon alati rõhutanud, et reformide vastuvõtmisel tuleb ühtlasi tagada nende elluviimiseks vajalik rahastus. L. Kersna nõustus, et kutseharidus on olnud aastaid struktuurselt alarahastatud ning õppimiskohustuse pikendamine ja kutseharidusreform süvendavad rahastamisvajadust.

Kuno Rooba tutvustas Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingu (EKEÜ) seisukohti (lisa 2). EKEÜ toetab kutseharidusreformi eesmärgi ja peab oluliseks pakkuda noortele kvaliteetset haridust. Ühingu hinnangul ei ole reformi võimalik ellu viia üksnes olemasolevaid vahendeid ümber jagades ning koolides on alarahastuse mõju juba selgelt tuntav. Reformi edukaks rakendamiseks on vaja pikaajalist rahastamiskava ja kindlust, et uute kohustustega kaasnevad ka vajalikud vahendid. K. Rooba sõnul koostöö HTM-ga toimib, kuid küsimus on otsustusmandaadis ja jagatava raha ebapiisavuses.

Kristi Tarik tõi peamise kitsaskohana esile lisarahastuse vajaduse, rõhutades, et seda ei tohiks leida teiste haridusastmete arvelt. Kõik haridusastmed on olulised ning kutsehariduse lisarahastuse leidmise võimalus suureneb, kui probleemist järjepidevalt räägitakse.

Liina Kersna sõnas, et reform peab säilitama paindlikud õpiteed, mis võimaldavad õppijal omandada tööturule sisenemiseks vajalikud oskused ka lühema õppeajaga. Õppimiskohustuse pikendamine ei tähenda kohustuslikku keskhariduse omandamist.

Tõnis Lukas sõnas, et kutseõppijatesse tuleb suhtuda võrdselt gümnaasiumiõpilastega. Ka kutse- ja kõrgharidust käsitletakse eraldi prioriteetidenä, kuigi mõlemad konkureerivad lähiaastatel kasvava õppijate arvu ja piiratud eelarvevahendite pärast.

T. Lukas küsis, kuidas kavatakse HTM tagada kutseharidusele selge rahastamisperspektiivi ja kajastada riigi eelarvestrateegias nelja-aastaste õppekavadega kaasnevat lisavajadust, arvestades samal ajal ka kõrghariduse rahastamisvajadust.

Renno Veinthal vastas, et reformi eesmärk ei ole suunata enamikku nelja-aastase kutsekeskhariduse õppekava lõpetanutest kõrgharidusse, vaid näidata, et kutseharidus ei ole hariduslik tupik. Ligikaudu 40% üldkeskhariduse lõpetanutest ei jätka õpinguid kõrghariduses ega omanda praktilisi tööturuoskusi, mistõttu soovitakse reformiga suurendada põhikoolilõpetajate huvi kutsekeskhariduse vastu. Selleks tuleb korrastada gümnaasiumivõrk ning leppida kokku, kas keskhariduse pakkumise eest vastutavad kohalikud omavalitsused või riik. Ilma vastutuse selge jaotuseta ei ole võimalik kujundada kvaliteetset gümnaasiumi- ja rakenduslikku keskharidust ühendavat haridusvõrku. R. Veinthali hinnangul võiks esimestel aastatel rakenduskõrgharidusse siirduda ligikaudu viiendik nelja-aastase kutsekeskhariduse õppekava lõpetanutest.

Ülle Matsini sõnul riikides, kus kutseharidus ei kujuta endast hariduslikku tupikteed ja põhikoolijärgne rakendusõpe on atraktiivne, arvestatakse sama eriala õpingute jätkamisel kõrghariduses nelja-aastase kutsekeskhariduse käigus omandatud. HTM alustab koos kõrghariduspoliitika osakonnaga arutelusid, et kujundada Eestis vastav üleminek ja varasemate õpingute arvestamise võimalused. Ü. Matsin lisas, et õppimine toimub üha enam vaheldumisi töötamisega ning järjestikuse pika õpitee osakaal väheneb.

Jaak Aaviksoo rõhutas, et kutsehariduse seost tööturuga tuleks käsitleda senisest enam. Eesti inimesed veedavad tasemeõppes rahvusvahelises võrdluses palju aastaid, kuid iga õppeaasta

mõju töövõimele, palkadele ja ühiskondlikule jõukusele on arenenud riikide keskmisest väiksem. Tegemist ei ole üksnes haridusküsimusega, vaid laiemajandusliku ja ühiskondliku probleemiga.

J. Aaviksoo kutsus tööandjaid üles haridusdebatist aktiivsemalt kaasa rääkima.

Mait Palts rõhutas, et kutseharidusreformi eesmärgid on õiged, kuid kvaliteetse ja jätkusuutliku kutseõppe tagamiseks tuleb reformi elluviimiseks ette näha piisavad vahendid. Eesmärk suunata 2035. aastaks kutseõppesse 40% põhikoolilõpetajatest eeldab terviklikku põhikoolijärgse hariduse planeerimist. Kuna selleks ajaks põhikooli lõpetavad noored on juba sündinud ning nende arv ja piirkondlik paiknemine on üldjoontes teada, saab prognoosida vajalikke õppekohti, koolivõrku ja rahastust. Kavandamisel tuleb käsitleda kutseharidust ja gümnaasiumivõrku ühtse tervikuna ning tagada õppijatele kvaliteetne õpe. M. Paltsi hinnangul ei lahenda probleemi üksnes rahastamismudelite jätkuv täpsustamine, vaid vaja on põhimõttelist otsust kutsehariduse piisavaks rahastamiseks. Kutseõppurite jooksevkulude rahastus on praegu üldhariduse omast väiksem. Oskustööjõu puudus on tööandjate jaoks üks peamisi probleeme, mis pidurdab investeringuid ja majanduskasvu, mistõttu mõjutab kutsehariduse rahastamine otseselt Eesti majanduse arenguvõimalusi.

Signe Kivi palus J. Aaviksool täpsustada, kas tema poolt kirjeldatud kutsehariduse keerulised õpetamis- ja õppimistingimused tulenevad eelkõige rahastuse puudujääkidest, õppekeskkonna kvaliteedist või mõlema teguri koosmõjust.

Jaak Aaviksoo vastas, et kutsehariduse füüsilist taristut on varasemate reformide käigus ulatuslikult korrastatud. 1990. aastatel kavandati vajaduspõhiselt ligikaudu 30 kutseõppeasutusest ja 30 000 õppekohast koosnev võrk ning Euroopa Liidu vahendite toel renoveeriti arvukalt õppeasutusi. Täna annavad Eestis kutseharidustunnistusi 51 asutust. Kutseõppeasutuste füüsiline taristu on rahvusvahelises võrdluses pigem hea ega ole peamine kitsaskoht. Suurim probleem on kvalifitseeritud õpetajate nappus ja madalast palgatasemest tingitud osakoormusega töötamine, mis raskendab püsiva õppekeskkonna kujundamist ja noorte õpetajate värbamist. Teise olulise murekohana nimetas J. Aaviksoo praktilise õppe kulumaterjalide ebapiisavat rahastamist.

Raino Liblik täpsustas, et täna on Eestis 20 riigi kutseõppeasutust, viis erakutsekooli ning viis rakenduslikku kõrgkooli.

R. Liblik lisas, et kutsehariduse arendamisel tuleb lisaks laboritele ja õppevahenditele pöörata tähelepanu kogu füüsilise õpikeskkonna nüüdisaegsusele ja atraktiivsusele. Mitmes kutseõppeasutuses vajavad uuendamist üldkasutatavad ruumid, et õppijad sooviksid koolis viibida ja tegutseda. Õpikeskkonna parandamine eeldab täiendavaid investeringuid ning aitab suurendada kutseõppe populaarsust.

Liina Kersna juhtis tähelepanu vajadusele koordineerida koolivõrgu ja investeringute kavandamist, et demograafiliste prognooside põhjal ei planeeritaks sama koolihoone renoveerimist ja sulgemist samaaegselt eri üksustes.

Margit Sutropi sõnul võiks kutseharidus olla haridussüsteemi uuendamise üks keskseid vedureid, sidudes üld-, kutse- ja kõrghariduse ning elukestva õppe tööturu vajadustega. Arutelu lähtekohaks peaks olema küsimus, millist tööturuga ja majandusega Eesti tulevikus vajab ning millised oskused, õpiteed ja õpetajad seda toetavad. Arvestada tuleb tehnoloogiliste muutuste, sealhulgas tehisintellekti mõjuga. Praktilisi oskusi nõudvad ametid jäävad vajalikuks ning nende tähtsus võib kasvada. Seetõttu tuleb määratleda tuleviku pädevused,

ajakohastada õppekavu ja õpetamisviise ning arendada erialaste oskuste kõrval ka vastutustunnet, koostööoskust ja tööharjumusi.

M. Sutrop lisas, et paremaid tulemusi ei taga üksnes lisaraha või õppeaja pikendamine. Tähelepanu tuleb pöörata sellele, mida, kuidas ja kelle poolt õpetatakse, ning käsitleda haridusastmeid tervikuna. Ta kutsus haridusvaldkonda, Kutsekoda ja tööandjaid kujundama ühist strateegilist vaadet tuleviku tööturule.

M. Sutrop küsis, kuidas vastavad kutsehariduse praegused 1421 õppekava tööturu vajadustele.

Jaak Aaviksoo vastas, et kutsehariduse õppekavade kujunemist mõjutab koolide vajadus täita õppekohti ning konkurents gümnaasiumidega, mistõttu puudub riigil terviklik ülevaade ja strateegiline juhtimine. J. Aaviksoo sõnul on õppekavade valik liiga kitsas, eriti tüdrukutele. Rahvusvahelises võrdluses õpetatakse Eestis mitmeid tehnilisi erialasid põhjendamatult kõrgel haridustasemel ja liiga suure üldharidusainete osakaaluga. Kutse- ja rakenduskõrghariduses tuleks suurendada kutse- ja ametialaseid pädevusi, tugevdada HTM-i ja Kutsekoja rolli tööturu vajaduste arvestamisel ning kujundada õppijate jaotumisne üld- ja kutsehariduse vahel selgemate sisseastumismõnede abil. Sisendlatti kõrgkooli tuleks tõsta nii kõrgele, et tasakaalupunkt satub õigele kohale.

Liina Kersna sõnul nähakse haridusvaldkonna arengukavas ette piirkondlike hariduskeskuste loomine, mis võimaldaks põhikoolilõpetajal valida ühes ja samas keskkuses rakenduslikuma või akadeemilisema õpitee.

Margit Sutrop küsis, kas piirkondlike hariduskeskuste loomine parandaks kutsehariduse mainet ning võimaldaks paremini ühendada rakenduslikke ning akadeemilisi õpiteid. Lisaks soovis M. Sutrop teada, kas hariduskeskuste eesmärk on kokku hoida ka kulusid.

Ülle Matsin vastas, et hariduskeskuste loomise eesmärk ei ole pelgalt kokkuhoid, vaid piirkonnas mitmekesiste põhikoolijärgsete õppimisvõimaluste säilitamine. Hariduskeskus võimaldaks noortel õppida kodukohas ning vahetada vajaduse korral õppeviisi või õppekava kooli vahetamata.

Alo Savi leidis, et hariduskeskuste loomine on väheneva rahvastikuga piirkondades vajalik eelkõige põhikoolijärgse hariduse jätkusuutlikkuse, kättesaadavuse ja kvaliteedi tagamiseks, mitte kulude kokkuhoiuks. Tema sõnul võimaldavad eri haridusliike ühendavad keskused säilitada maakonnas mitmekesised õpiteed. Põhikoolijärgse hariduse vastutuse koondamine riigile aitaks terviklikumalt kavandada õppekohti ning vähendada kohalike omavalitsuste hallatavate koolide, riigigümnaasiumide ja kutseõppeasutuste konkurentsi õppijate pärast.

Liina Kersna sõnul eeldab see ka rahastamismudelite ühtlustamist. Hariduskeskuste rahastamine ei saa olla koostatud erinevate põhimõtete järgi.

Ülle Matsini sõnul tuleb juba olemasolevate demograafiliste andmete põhjal modelleerida põhikoolijärgset koolivõrku, õppekohtade paiknemist ja õppijate jaotumist eri õpiteede vahel. Riigi terviklik vastutus võimaldaks koostöös põhikoolidega kujundada ligipääsu õppimisvõimalustele ja vastuvõtukriteeriume ning suunata õppijate valikuid tasakaalustatumalt.

Tiia Randma andis ülevaate kutseeksamitest kutseõppe lõpetajatele 2026 I poolaastal (lisa 3). 2026. aasta I poolaastal osales kutseeksamitel 29 kutseõppeasutusest 7162 õppijat, eksameid korraldas 59 kutseandjat ning keskmine edukuse määr oli 86%. Ligikaudu kolmveerand osalejatest sooritas neljanda taseme eksami. Üle 90% eksamitest viisid läbi töömaailma kutseandjad; koolide endi korraldatud eksamite edukus oli 94% ja töömaailma kutseandjate

eksamitel 85%.

Koolide lõikes saavutas viis kooli 100% tulemuse, kaheksa kooli 90–99%, 11 kooli 80–89% ning viis kooli alla 80% tulemuse. Alla 80% tulemusega koolides osales ligi veerand kõigist eksamil osalenutest. Üldine tulemuslikkus on püsinud kõrge, kuid langenud 2023. aasta 90,1%-lt 2026. aasta I poolaastal 85,8%-le.

Valdkondade tulemused erinesid 35 protsendipunkti võrra. Kõrgeim oli edukus kultuuri, äriteeninduse, sotsiaaltootmise, infotehnoloogia ja telekommunikatsiooni valdkonnas, madalaim aga tehnika, tootmise ja töötlemise valdkonnas. Eriti murettekitavad olid mehaanika ja metallitöö tulemused, kus edukus oli 49%. Sõiduautehniku, mehhatrooniku ja keevitaja kutsete tulemused jäid samuti madalaks ning koolidevahelised erinevused olid suured. Erakordselt madal oli trei- ja freespingi operaatorite eksamite tulemus: 55 osalejast sooritas eksami seitse õppijat. Tehniliste õppekavarühmade tulemuste langus alates 2023. aastast viitab laiemale probleemile, mitte üksikule ebaõnnestunudksamile. T. Randma rõhutas, et kutseeksami tulemus annab tagasisidet peale õppija ka koolile, õppekavale, praktikale, õpetamisele ja koostööle töömaailmaga.

Indrek Peterson sõnas, et ehitusvaldkonna kutseeksamite 81% keskmine edukus ei anna olukorrast täielikku pilti. Kutseeksamitel osalejate arv on võrreldes 2011. aastaga vähenenud enam kui 700 õppijalt veidi üle 500 õppijani ning mõnel õppekaval jõuabksamile vaid kaks või kolm õppijat, mistõttu võib kõrge edukuse määr põhineda väga väikesel osalejate arvul. Tulemusi parandab motiveeritud täiskasvanud õppijate osakaalu kasv, eelkõige töökohapõhises ja keskharidusjärgses õppes. I. Peterson lisas, et nelja-aastaste õppekavade kõrval võinuks säilitada ka paindlikumad õpiteed. Ta lisas, et ehitusvaldkonna keskmist tulemust tõstavad edukamad viimistluserialad, mistõttu vajab valdkonna tegelik olukord täiendavat analüüsi ja parandamist.

Liina Kersna küsis, kas kutseeksamite tulemuste langus alates 2023. aastast võib olla seotud COVID-19 pandeemia ajal põhikoolis õppinud noorte õpilünkadega.

Tiia Randma nõustus L. Kersna väitega.

Külli All sõnas, et kutseeksamid on üle 20 aasta olnud oluline kutseõppe lõpetajate oskuste kvaliteedinäitaja. Eksamite üldine edukus on viimastel aastatel kõikunud ligikaudu kahe protsendipunkti piires ning tervikuna ei ole olnud langus suur. Murekohad puudutavad eelkõige üksikuid erialasid, koole ja aastaid. Tulemuste tõlgendamisel tuleb arvestada ka seda, et hariduslike erivajadustega õppijatele on kutseksam vabatahtlik ningksamile minejate osakaal võib kooliti ja erialati erineda.

Veljo Konnimois küsis, millest tuleneb kutsehariduse kulude osakaalu märkimisväärne langus hariduskuludes ja sisemajanduse koguproduktis. Ta märkis, et kutsehariduse kulud moodustavad 5,8% hariduskuludest ehk 133 miljonit eurot ning nende osakaal SKP-s on langenud 0,5%-lt 0,37%-le. V. Konnimoisi hinnangul võimaldaks varasema rahastamistaseme säilitamine suunata kutseharidusse ligikaudu 40 miljonit eurot rohkem, eelkõige kvaliteetse tehnilise hariduse pakkumiseks.

Renno Veinthal vastas, et kutsehariduse rahastamise osakaalu langus tuleneb riigieelarve ettevalmistamise protsessist ning eri aegadel tehtud poliitilistest prioriteedivalikutest. Eelarve lisataotluste võimalused on olnud piiratud ja valitsuses on tavaliselt õnnestunud kokku leppida vaid osa ministri esitatud prioriteetidest. Tema sõnul ei ole kutsehariduse osakaalu vähenemine olnud teadlikult seatud eesmärk, vaid poliitiliste eelarvevalikute kahetsusväärne

tagajärg.

Jaak Aaviksoo lisas, et rahastamisotsuseid mõjutab poliitiline surve ning kutsehariduse ja tööturu vajaduste eest peaksid senisest jõulisemalt seisma tööandjad. J. Aaviksoo hinnangul puudub kutseharidusel teiste haridusvaldkondadega võrreldav mõjukas huvikaitse ning ilma tööandjate selge ja järjepideva nõudmiseta on poliitilistel otsustajatel raske suunata rohkem vahendeid kutseharidusse.

Helle-Moonika Helme arvamuse kohaselt ei tulene kutsehariduse probleemid üksnes rahastusest või õppekeskkonnast. Tähelepanu tuleb pöörata ka laste varasemale haridusele, õpimotivatsioonile, nõudlikkusele ning reaali- ja tehnikaoskuste kujundamisele. H-M. Helme küsis, kas kutsehariduse probleemide üks põhjus võib olla see, et õppijate motivatsiooni ja teadmisi ei arendata varasemates haridusastmetes piisavalt ning neilt ei nõuta piisavalt palju.

Külli All sõnul seatakse Eesti haridussüsteemis õppijatele ja lõpetajatele kõrged nõudmised ning mitmeid mujal kutsehariduse tasemel õpetatavaid erialasid õpetatakse Eestis rakenduskõrghariduse tasemel. Ta rõhutas, et kutse- ja oskuseaduse rakendamisel tuleb koos tööandjatega määratleda, millisel tasemel ja millises mahu eri kutseoskusi õpetada.

Margit Sutrop nõustus, et õppijatele tuleb esitada piisavalt kõrgeid nõudmisi ja leidis, et Eestis on olukord rahvusvahelises võrdluses suhteliselt hea. Tema hinnangul tuleb õpitulemuste ja edetabelikohtade kõrval väärtustada ka laste vaimset ja füüsilist tervist ning leida nõudlikkuse ja heaolu vahel tasakaal.

Veljo Konnimoisi sõnul saavad tehniliste erialade probleemid alguse tehnilise huvihariduse vähesest rahastamisest. Kohalikud omavalitsused suunavad tema sõnul tehnilisse huviharidusse vaid 0,1% oma eelarvest ning ilma rahastamise suurendamiseta ei ole võimalik tehniliste erialade tulemusi parandada.

Liina Kersna sõnul on HTM tegutsenud selle nimel, et noorte huvi tehniliste erialade vastu kujuneks ka väljaspool formaalõpet. Formaali- ja mitteformaalõpet tuleb senisest enam lõimida, et tehnika- ja reaalainete vastu saaks huvi tekkida juba koolis.

L. Kersna võttis arutelu kokku ja pidas vajalikuks, et täitevvõim koostaks demograafilisi muutusi ning õppijate piirkondlikku paiknemist arvestava kutseõppe vajaduste prognoosi aastani 2035. Reformide kavandamisel tuleb samal ajal tagada nende elluviimiseks vajalikud vahendid, et vältida valdkonnas frustratsiooni.

2. Vabariigi Valitsuse algatatud algatatud kutse- ja oskuseaduse eelnõu (973 SE) ettevalmistamine teiseks lugemiseks

Liina Kersna avas kutse- ja oskuseaduse eelnõu arutelu ning andis seisukohtade tutvustamiseks sõna huvigruppide esindajatele.

Raul Aroni sõnul on tööandjad olnud kutse- ja oskuseaduse ettevalmistamisse kogu protsessi vältel aktiivselt kaasatud. R. Aron tutvustas [Eesti Tööandjate Keskliidu seisukohti](#), mida toetavad ka Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, Eesti Ehitusettevõtjate Liit, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit ja Eesti Masinatööstuse Liit.

Kutseeksamid võimaldavad tööandjatel valideerida kutseõppe õpitulemusi ning annavad

haridussüsteemile vajalikku tagasisidet õppe kvaliteedi kohta. Kutseeksamite tulemused näitavad, et üldine tase on hea, kuid toovad samal ajal esile olulisi kitsaskohti eelkõige majanduse arenguks vajalikel erialadel ja valdkondades, kus noortel on tööturule sisenemine keeruline. Ilma kutseeksamiteta ei pruugiks selline võrdlev teave süsteemis nähtavaks saada ega võimaldaks õppeprotsessi sihipäraselt parandada.

R. Aron lisas, et kutsekeskhariduse valijatele on oluline nii tööturule jõudmine ja õppe rakenduslikkus kui ka keskhariduse omandamine ning võimalus jätkata õpinguid. Seetõttu peab säilima tööandjate sisuline seos kutseharidusega ja nende osalus õpitulemuste hindamisel. Eelnõu sisaldab riski, et tööandjate roll kutsete andmisel väheneb ning kutseeksamitest eemaldutakse valdkondades, kus kutsetunnistust töömaailmas praegu vähem kasutatakse või kus tegemist ei ole reguleeritud kutsega. Eesti Tööandjate Keskliit esitas selle riski vähendamiseks kaks põhilist ettepanekut. Esiteks tuleks anda valdkondlikele eksperdikogudele nõuandva rolli asemel otsustusõigus, et nende otsused oleksid kutsesüsteemis siduvad sarnaselt seniste kutsenõukogude otsustega. Teiseks tuleb esmakutse andmisel tagada tööandjate osalus õpitulemuste valideerimisel. Kuigi esmakutse hindamine ei pruugi toimuda töömaailma kutseeksami vormis ja selle aluseks on kompetentsiprofiil, peab ka selle andmine kinnitama, et lõpetaja oskused vastavad töömaailma ootustele ega vähenda kutse tähendust ja kutsesüsteemi usaldusväärsust.

R. Aron lisas, et HTM on põhimõtteliselt nõustunud mõlema ettepanekuga ning pooled on jõudnud kompromissile. Vajalikud muudatused ei ole siiski veel eelnõusse lisatud. Ta palus eelnõu edasisel menetlemisel veenduda, et lõplikus tekstis oleks sätestatud valdkondlike eksperdikogude otsustav roll ning tööandjate kaasamine esmakutse andmisel õpitulemuste valideerimisse.

Jüri Jõema lisas, et eelnõu ei taga kutseõppeasutuste lõpetajate hindamise võrreldavust, sest iga kool saab koostada oma hindamisjuhendi. Tema hinnangul on mõiste „esmakutse“ eksitav, kui lõpetaja oskusi hinnatakse koolisiselt ilma tööandjate sisulise osaluseta. J. Jõema tegi ettepaneku eristada kutseõppeasutuse lõpetamisel antav tunnistus tööandjate osalusel korraldatava kutseeksami alusel saadavast kutsest ning kasutada selleks näiteks nimetust „kutseharidustunnistus“ või „kutseõppeasutuse lõpudiplom“.

Liina Kersna sõnul küsimus, kas „esmakutse“ on kõnealuse kvalifikatsiooni tähistamiseks sobiv ja piisavalt täpne mõiste, tõstatas komisjonis juba eelnõu esimese lugemise ettevalmistamisel.

Veljo Konnimois sõnas, et kutseksam on oluline kvaliteedikontroll töömaailma ja kutseõppeasutuse vahel. Tema hinnangul suureneb kutseeksami kaotamisel oht, et kooli antud esmakutse ei kinnita lõpetaja tegelikku valmisolekut tööturule siseneda ning tööandjad peavad asuma puudulikke oskusi ise täiendama.

Indrek Peterson toetas seisukohta, et tööandjate osaluseta antavat esmakutset ei tohiks käsitada töömaailmas tunnustatud kutsena. Ta rõhutas koolide lõpetajate võrreldavuse vajadust ning tõi probleemina esile olukorra, kus kutseeksami ebaõnnestumise järel võimaldab kooli siseksam siiski kõigil õppijatel lõpetada. Tema hinnangul ei taga üksnes õppekava läbimine piisavalt usaldusväärset alust esmakutse andmiseks.

Kristi Tariku sõnul ei väärtusta tööandjad mõnes valdkonnas kutsetunnistust ning kohustuslik kutseksam tähendab ebaproportsionaalset ressursikulu, samas kui reguleeritud kutsealadel on kutsetunnistus töötamiseks hädavajalik. Tema hinnangul ei ole põhjendatud kohaldada kõigile valdkondadele ühesugust kutseeksamite korraldust.

Külli All selgitas, et esmakutse küsimus puudutab lisaks kutseharidusele ka kõrgharidust. Aastatel 2020–2025 omandas kõrgkooli lõpetamisel esmakutse ligikaudu 3000 lõpetajat aastas. K. All täpsustas, et arutelu käsitleb üksnes osa kehtiva seaduse tähenduses korraldatavatest kutseeksamitest. Kutsekoolide lõpueksamid moodustavad kõigist kutseeksamitest vähem kui kolmandiku.

K. All rõhutas, et kutse- ja oskuseaduse eelnõu eesmärk on luua süsteemne seos töömaailma vajaduste ja hariduse pakkumise vahel. Tööandjate sisend peab olema selgelt määratletud ning neid tuleb otsuste tegemisse sisuliselt kaasata. Töörühma arutelude tulemusel on jõutud kompromissile nii valdkondlike eksperdikogude otsustusrolli kui ka tööandjate kaasamise küsimuses. Need kokkulepped on kajastatud [HTM-i tagasisides kultuurikomisjonile ja huvirühmadele](#), kuid muudatused ei ole veel eelnõu teksti jõudnud, sest need tuleb Riigikogu menetluse käigus vormistada.

K. All ei toetanud ettepanekut loobuda kutsehariduse lõpetajate puhul mõistest „esmakutse“. Tema hinnangul tekitaks selline eristus olukorra, kus kutsequalifikatsiooni omandamist seostataks avalikkuses üksnes kõrgkooli lõpetamisega, samal ajal kui kutsehariduse lõpetajale antaks vaid lõputunnistus. Selline lähenemine ei ole põhjendatud, kuna kutsehariduse kvaliteet on riiklikult reguleeritud nii kvaliteedihindamise süsteemi kui ka õpetajate kvalifikatsiooninõuete kaudu.

K. All mõõnis, et koolide hindamispraktika ja nõudlikkus võivad praegu erineda. Eelnõu rakendamiseks kavandatud kolmeaastase üleminekuperioodi jooksul tuleb seetõttu koostöös tööandjatega välja töötada ühtsed hindamiskriteeriumid ja kvaliteedinõuded. Nende rakendamine peab tagama, et esmakutse andmine oleks kooliti võrreldav, usaldusväärne ning vastaks töömaailma ootustele.

Liina Kersna tunnustas osalisi saavutatud kokkulepete eest ning märkis, et nende põhjal on komisjonil oodata vähemalt kahte muudatusettepanekut. L. Kersna pidas vajalikuks, et eelnõu rakendamisele eelneval üleminekuperioodil töötataks koostöös tööandjate ja teiste asjaomaste osalistega välja ühtsed hindamiskriteeriumid ja kvaliteedinõuded.

Ülle Matsin toetas õppe kvaliteedi järjepideva hindamise põhimõtet ning rõhutas, et puudujääke ei tohiks tuvastada alles lõpueksamil. Ta tõi võrdluseks eestikeelsele õppele ülemineku, mille puhul on koolipidajad jõudnud arusaamani, et üksnes lõpptulemuse kontrollimisest ei piisa ning õppe edenemist tuleb jälgida kogu protsessi vältel.

Ü. Matsini sõnul sõltub kutseeksami edukas sooritamine õppeprotsessi kvaliteedist, õpetajate ettevalmistusest ning nende suutlikkusest arvestada muutuvate kutsenõuete ja tehnoloogia arenguga. Kui õppijad ei saa eesmärkide saavutamiseks vajalikku õpet, peab see selguma võimalikult vara, et koolil ja koolipidajal oleks võimalik rakendada parandusmeetmeid. Vajaduse korral tuleb täiendada õppekorraldust, toetada õpetajat, ajakohastada õpetamise sisu või teha muid personali puudutavaid otsuseid.

Ü. Matsin lisas, et kvaliteedihindamine peab muutuma õppeprotsessi tavapäraseks osaks ning tuvastatud probleemidele tuleb reageerida enne lõpphindamist. Vastasel juhul võidakse alles eksamil nentida, et õppijad ei ole saavutanud nõutud taset, kuid õppeprotsessi parandamiseks ja nende toetamiseks on selleks ajaks juba liiga hilja.

Jüri Jõema täpsustas, et tema ettepanek esmakutse andmise kohta ei puuduta üksnes kutseharidust, vaid ka kõrgharidust ning eelnõu § 16 lõikes 2 sätestatud. Kõrgkoolil on võimalik taotleda kutseandja õigust ka eraldi menetluses ning kõrgkooli väljastatud

kutsetunnistusi saab kutsesüsteemis tunnustada. J. Jõema rõhutas, et küsimust, kas bakalaureuseõppe lõpetaja kompetentsid vastavad esmakutse nõuetele, tuleb hinnata sisuliselt ja tööandjate osalusel, mitte lähtuda üksnes haridustaseme omandamisest.

Indrek Peterson leidis, et õppeprotsessi järjepidev hindamine ja kutseeksam täiendavad teineteist ning kutseeksam on koolide ja lõpetajate võrreldavuse tagamiseks jätkuvalt vajalik. Ta tegi ettepaneku vältida kooli- ja kutseeksami dubleerimist, kehtestades kutseeksamil eraldi lävendi tööturule vastavuse ning kooli lõpetamise jaoks. Samuti pidas ta vajalikuks sätestada ühtsed hindamiskriteeriumid seaduses ja anda nende kinnitamise õiguse valdkondlikule eksperdikogule. I. Peterson rõhutas, et tööandjate seisukohti tuleb mitte üksnes kuulata, vaid ka otsustes arvestada.

Ave Perve edastas [Rakenduskõrgkoolide Rektore Nõukogu seisukoha](#), mille kohaselt on eelnõus kõige olulisem kutseoskuste süsteemi ajakohastamine ning hariduse ja töömaailma koostöö tugevdamine. Regulatsiooni tehnilised lahendused peavad seda eesmärki toetama ning tagama, et kvalifikatsioonide kujundamisel arvestatakse nii õppijate, tööandjate kui ka haridusasutuste vajadustega.

A. Perve rõhutas, et samal kutsealal tuleb vältida paralleelsete ja osaliselt kattuvate kvalifikatsiooninõuete tekkimist. Erinevad või ebaselgelt piiritletud nõuded võivad raskendada õppijatel kvalifikatsioonide tähenduse mõistmist, tööandjatel töötajate oskuste hindamist ning haridusasutustel õppekavade kavandamist. Seetõttu peavad kvalifikatsiooninõuded olema üheselt mõistetavad, omavahel kooskõlalised ja süsteemis ühetaoliselt rakendatavad.

Margus Pedaste tutvustas [Tartu Ülikooli seisukohta](#). M. Pedaste lisas, et osa küsimusi tuleb lahendada kutseseaduse asemel teistes õigusaktides, sealhulgas kõrgharidusstandardis. Ta avaldas lootust, et ülikooli ettepanekuid arvestatakse ka nende regulatsioonide muutmisel. M. Pedaste pidas positiivseks, et eelnõu võimaldab samas valdkonnas tegutseda mitmel kutseandjal. Samas on tema hinnangul haridus- ja kutsekvalifikatsioonide tasemed Eesti süsteemis endiselt liiga jäigalt seotud. Kutsekvalifikatsiooni määramisel tuleks lähtuda inimese tegelikest kutsekompetentsidest, mitte üksnes omandatud formaalhariduse tasemest. Seetõttu peaks olema võimalik anda näiteks kuuenda taseme hariduskvalifikatsiooni omandanule seitsmenda taseme kutsekvalifikatsioon või seitsmenda taseme hariduskvalifikatsiooni omandanule neljanda või viienda taseme kutsekvalifikatsioon, kui tema tõendatud kompetentsid vastavad asjaomase kutse nõuetele.

M. Pedaste rõhutas, et kutsekvalifikatsiooni tase peab kajastama hinnatud kutseoskusi ja -pädevusi, mitte olema automaatselt seotud õppekava või haridustaseme numbriga. Sama põhimõtet tuleks rakendada mikrokvalifikatsiooniõppe puhul. Kutse andmist ei peaks välistama üksnes seetõttu, et vajalikud kompetentsid on omandatud mikrokvalifikatsiooniõppes. Otsus peab sõltuma õppe mahust, asjaomase kutse ulatusest ning sellest, kas kõik kompetentsiprofiilis ette nähtud pädevused on omandatud ja nõuetekohaselt hinnatud.

Külli All vastas, et eelnõu täpsustab haridus- ja kutsekvalifikatsiooni omavahelist seost ning võimaldab kutsekvalifikatsioonil olla formaalhariduse kvalifikatsioonist ühe taseme võrra kõrgem. Suurema tasemevahe korral muutuks nõutavate kompetentside tõendamine ebaproportsionaalselt mahukaks ning see võiks kahjustada kvalifikatsioonisüsteemi kvaliteeti ja usaldusväärsust.

K. All selgitas, et Eesti kvalifikatsiooniraamistik seob haridustasemed kindlate raamistikutasemetega ning peab tagama kvalifikatsioonide selguse ja rahvusvahelise võrreldavuse. Seetõttu ei saa kõrgkool anda õppekava üldise kvalifikatsioonina oluliselt madalama taseme kutsekvalifikatsiooni. Kõrgkooli ülesanne on anda õppekava tasemele vastav laiem akadeemiline või rakenduslik haridus, kuigi madalama taseme kutsekompetentse võib õpetada ja hinnata õppekava üksikute osade või moodulite raames.

Liina Kersna küsis, miks ei võiks anda kutset mikro kvalifikatsiooniõppe läbinule, kui õppe käigus on omandatud asjaomase kutse nõuetele vastavad kompetentsid.

Külli All vastas, et mikro kvalifikatsiooniõppe läbimise järel võib kutse anda, kuid see ei ole kohustuslik ega kaasne automaatselt iga mikro kvalifikatsiooniga. Ülikoolidel peab säilima võimalus pakkuda mikro kvalifikatsiooniõpet ka kutsesüsteemiga sidumata. Uues süsteemis annavad OSKA analüüsid ja kompetentsiprofiilid suuniseid sobivate mikro kvalifikatsioonide kujundamiseks, kuid kutse andmine sõltub omandatud kompetentsidest ja eraldi hindamisest.

Margus Pedaste täpsustas, et ta ei pidanud kutse andmist mikro kvalifikatsiooniõppe järel kohustuslikuks. Haridus- ja kutsekvalifikatsioonide seostamisel tuleks tema hinnangul lähtuda õppekavas tegelikult omandatavatest kompetentsidest. Näiteks võiks seitsmenda taseme haridusinnovatsiooni õppekava sisaldada moodulit, mille läbimisel omandatakse viienda taseme õpetajakutse kompetentsid, kuigi õppekava põhieesmärk ja üldine kvalifikatsioonitase on kõrgemad.

Külli All selgitas, et kirjeldatud lahendus on võimalik nii kehtiva kui ka kavandatava seaduse alusel. Seitsmenda taseme haridusinnovatsiooni õppekava võib sisaldada moodulit, mille läbimisel omandatakse viienda taseme õpetajakutse kompetentsid, kui mooduli maht ja sisu vastavad asjaomase kutse nõuetele.

K. All lisas, et õppekava üksik osa võib anda madalama taseme kutsekompetentsid, kuid õppekava tervikkvalifikatsioon jääb selle üldisele eesmärgile ja õpiväljunditele vastavalt seitsmendale tasemele. Hariduse kvaliteedi ja kvalifikatsioonide võrreldavuse tagamiseks ei saa seitsmenda taseme õppekava tervikuna käsitada viienda taseme kvalifikatsioonina.

Robin Liiber tutvustas [Eesti Üliõpilaskondade Liidu seisukohti](#). R. Liiber lisas, et kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide rakendamine tuleks kõrgkoolidel ning kutseandjatel senisest põhjalikumalt läbi rääkida, et neid saaks õppekavades paremini lõimida. Eesti Üliõpilaskondade Liit esindab ka rakenduskõrgkoolide õppureid ning nende tagasiside põhjal võiks kutseõppe ja töömaailma vajadustega seotud osa olla rakenduskõrghariduses praegusest tugevamalt esindatud.

R. Liiberi sõnul kutseharidusse õppijate suunamisel ei piisa üksnes õppekohtade loomisest. Õppijatele tuleb tagada õppes püsimiseks vajalik tugivõrgustik ja taristu, sealhulgas piisavad õpilaskodukohad, toimiv ühistransport ning muud igapäevast toimetulekut toetavad teenused. Vastasel juhul võib õppijal puududa tegelik võimalus valitud õppekaval osaleda ja see lõpetada, kuigi õppekoht on formaalselt olemas. R. Liiber tõi näiteks Viljandi, kus riigigümnaasium ja kutseõppeasutus kasutavad ühist piiratud mahuga õpilaskodu, mistõttu ei jätku kohti kõigile õppijatele. R. Liiber pidas vajalikuks, et riigigümnaasiumide, kutseõppeasutuste ja kavandatavate piirkondlike hariduskeskuste koostöö ning neid ümbritsev tugivõrgustik kavandataks enne reformide rakendamist tervikuna. Õppija peab saama lisaks õppekohale praktilise toe õpingutes püsimiseks, edukaks lõpetamiseks ja kutsestandardile vastavate kompetentside omandamiseks.

Liina Kersna sõnas, et [Eesti Õpilasesinduste Liidu](#) seisukoht kutsehariduse rahastamise ja selle arengusuundade kohta väljendas samuti vajadust tagada kutseõppijatele piisav

tugivõrgustik ja õppes osalemist toetav taristu.

Renno Veinthal nõustus, et õppurite tugivõrgustiku piisavus ja kättesaadavus on oluline nii kutse- kui ka kõrgharidusse siirdujate jaoks, kuigi küsimus ei ole otseselt kutse- ja oskuseaduse eelnõu keskmes. HTM on alustanud õppurite toimetuleku ja toetuste süsteemi terviklikku analüüsi, mis hõlmab ka õpilaskodu- ja üliõpilaskodukohtade piisavust ning kättesaadavust. Haridusvõrgu kujundamisel tuleb tagada, et õppijatel oleks lisaks õppekohale tegelik võimalus õppes osaleda ja see edukalt lõpetada.

Liina Kersna tänas osalejaid sisuka arutelu eest ning pidas vajalikuks, et täitevvõim koostaks demograafilisi muutusi ning õppijate piirkondlikku paiknemist arvestava kutseõppe vajaduste prognoosi aastani 2035. L. Kersna rõhutas, et reformide kavandamisel tuleb samal ajal tagada nende elluviimiseks vajalikud vahendid, et vältida valdkonnas frustratsiooni. Kutse- ja oskuseaduse eelnõu edasisel menetlemisel tuleb tööandjate ettepanekuid mitte üksnes kuulata, vaid võimalikult suures ulatuses ka arvestada.

3. Info ja muud küsimused

Infot ei edastatud ja muid küsimusi ei tõstatatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Liina Kersna
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Merje Noorlind
protokollija